

โรงภาพยนตร์

อ้างอิงจากตำราวิชา ภาพยนตร์ไทย

โดย.....ดร..พงศวีร์ สุภานนท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โรงภาพยนตร์

บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์เมื่อสร้างภาพยนตร์เสร็จแต่ละเรื่องจะต้องหาโรงภาพยนตร์รองรับ ภาพยนตร์เรื่องนั้นจึงต้องติดกับโรงภาพยนตร์ ทั้งนี้นโยบายในการคัดเลือกภาพยนตร์ไทยที่จะเข้าฉายโรงภาพยนตร์นั้นส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากทุกเครือโรงภาพยนตร์ มีนโยบายรับฉายภาพยนตร์ โดยเกณฑ์การคัดเลือกพิจารณาหลาย ๆ อย่าง เช่น จากตัว ภาพยนตร์เอง หรือส่วนในกรณีที่บริษัทโรงภาพยนตร์มีธุรกิจจัดจำหน่ายภาพยนตร์ด้วยการแบ่ง โรงภาพยนตร์บางส่วนในเครือไว้ฉายภาพยนตร์ของตนเอง จึงทำให้ภาพยนตร์ไทยที่เข้าฉายใน ทุกเครือโรงภาพยนตร์ จะมีลักษณะเป็นภาพยนตร์ตลาดทั้งสิ้น

โรงภาพยนตร์ หรือ โรงหนัง เป็นสถานที่สร้างขึ้นสำหรับการฉายและชมภาพยนตร์ โดยเฉพาะ ถือเป็นสถานที่แรกของค่ายหรือผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยเลือกเพื่อนำผลงานที่ตนเองผลิต เสร็จแล้วออกมาฉายสู่สาธารณชนมารับชมกันในเชิงพาณิชย์ ซึ่งการนำภาพยนตร์ไทยออกฉาย ในโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยในที่นี้หมายถึง โรงภาพยนตร์ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ) ซึ่งเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายหลัก ภาพยนตร์ไทยทุกเรื่องจะ จัดจำหน่ายผ่านช่องทางนี้ก่อนเป็นอันดับแรก โดยที่เจ้าของภาพยนต์หรือผู้สร้างภาพยนตร์ไทย จะเป็นผู้จัดจำหน่ายด้วยตัวเอง โดยเฉพาะกรณีที่บริษัทที่ผลิตภาพยนตร์ไทยปีละหลายเรื่อง เจ้าของภาพยนต์จะติดต่อกับโรงภาพยนตร์โดยตรง แต่ส่วนใหญ่จะติดต่อกับบริษัทจัดจำหน่าย มากกว่าที่จะติดต่อกับโรงภาพยนตร์โดยตรง การกำหนดฉายระยะเวลาการฉายจะได้นานกี่วัน ขึ้นอยู่กับการเจรจาตกลงกัน ซึ่งเจ้าของโรงภาพยนตร์จะกำหนดรายได้ขั้นต่ำต่อวันไว้ หาก ภาพยนตร์ทำรายได้ไม่ถึงขั้นต่ำ จะถูกถอดออกจากโปรแกรมฉายภายในไม่กี่วัน ซึ่งไม่อาจปฏิเสธ ได้ว่า ภาพยนตร์ไทยที่ทำรายได้ให้กับโรงภาพยนตร์ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำหรืออาจจะสูงกว่านี้ ส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดของค่ายภาพยนต์ที่มีชื่อเสียงระดับแนวหน้าของประเทศ หรือไม่ก็เป็น ภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพยนต์ฮอลลีวู้ด จึงส่งผลกระทบไปถึงผู้ผลิตภาพยนตร์ไทย อีสระ และค่ายภาพยนต์ไทยขนาดเล็กที่ไม่สามารถทำตลาดแข่งกับค่ายภาพยนต์ยักษ์ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยอีสระจึงพยายามหาวิธีการนำผลงานของตนเองไปฉายในโรง ภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์เพื่อสร้างรายได้กลับ มาเป็นทุนสำหรับการสร้างงานในเรื่องต่อไป

ย้อนหลังไปพุทธศักราช 2438 สองพี่น้องตระกูลลิเมอร์ ได้ทำการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้คนในประเทศฝรั่งเศส ภายหลังทุกคนต่างเรียกสิ่ง ที่พวกเขาบันทึกนั้นว่า “ภาพยนตร์” และได้ออกเผยแพร่ให้กับสาธารณะชนรับชม เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2438 ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีโรงภาพยนตร์เพื่อทำการฉายโดยเฉพาะ พวกเขาใช้

ร้านกาแฟแห่งหนึ่งขึ้นได้ดินที่ประเทศฝรั่งเศส เป็นสถานที่ที่การฉาย นับจากนั้นเป็นต้นมา ภาพยนตร์ก็ถูกเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามลำดับ ไปพร้อม ๆ กับสถานที่ฉายควบคู่กันไปตาม ประเทศต่าง ๆ หนึ่งในนั้นคือ ประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยในช่วงเวลานั้น คงมีแต่ความบันเทิงที่ได้รับความนิยมที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น อาทิ ลิเก หุ่นกระบอก จั๋ว เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งเล่นกันตามโรงละคร หรือ วัด ประจำท้องถิ่น จนเมื่อปีพุทธศักราช 2440 ภาพยนตร์ของสองพี่น้องตระกูลลูมิแอร์ได้เข้ามาในประเทศไทย ทำให้คนไทยได้รู้จักกับ ภาพยนตร์ เป็นสิ่งบันเทิงที่เข้ามาเพิ่มอีกหนึ่งประเภท ส่งผลมาถึงรู้จักสถานที่ฉายด้วยกัน เพราะเมื่อมีภาพยนตร์เข้าฉายในประเทศไทยที่ใด เป็นที่รับทราบของคนไทยว่าจะต้องเดินทางไปยังสถานที่ฉายเรื่องนั้น ๆ ต่อมาภายหลังเรียกกันว่า “โรงภาพยนตร์” ซึ่งสถานที่ฉายภาพยนตร์ในประเทศไทยก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้นไปตาม สถานการณ์บ้านเมือง คนไทยจึงมีความผูกพันกับโรงภาพยนตร์มาช้านาน เพราะพฤติกรรมมารับชมภาพยนตร์ในแต่ละช่วงเวลานั้น ก่อให้เกิดภาพสะท้อนวิถีชีวิตสังคมไทย ซึ่งสามารถจำแนกปรากฏการณ์ได้ดังนี้

1.โรงภาพยนตร์ถาวรแห่งแรก

การกำเนิดโรงภาพยนตร์แห่งแรกในประเทศไทย ถือเป็นช่วงเวลาของการเข้ามาของ ภาพยนตร์ในประเทศไทย เมื่อนายเอส จี มาร์คอฟสกี (S.G. Marchovsky) พ่อค้าต่างชาตินำ ภาพยนตร์ของสองพี่น้องตระกูลลูมิแอร์ เข้ามาฉาย และเมื่อมีการนำภาพยนตร์เข้ามาฉายเก็บ ค่าดูจากประชาชนคนไทยได้ดูเป็นครั้งแรก จึงจำเป็นต้องหาสถานที่ฉาย ซึ่งนายมาร์คอฟสกี ได้เลือกโรงละครหม่อมเจ้าอลังการ โดยทำการฉายเพียง 3 คืน ตั้งแต่วันที่ 10-12 มิถุนายน 2440 โรงละครหม่อมเจ้าอลังการ จึงถือเป็นสถานที่ฉายภาพยนตร์ครั้งแรกของประเทศไทย แม้ว่า สถานที่ที่การฉายภาพยนตร์จะไม่ใช้ในโรงภาพยนตร์โดยตรง เนื่องจากก่อนหน้านั้นประเทศไทยยัง ไม่มีใครรู้จักภาพยนตร์ คงรู้จักแต่ละครร้อง, ละครนอกละครใน , ลิเก, ลำตัด เป็นต้น ซึ่งนับจากการ ฉายภาพยนตร์ครั้งแรกของประเทศเกิดขึ้นที่โรงละครหม่อมเจ้าอลังการ เวลาผ่านไปหลายปี ประเทศไทยก็ยังไม่มีการสร้างโรงภาพยนตร์ถาวรเกิดขึ้น จนเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พุทธศักราช 2448 โรง ภาพยนตร์ถาวรแห่งแรกในประเทศไทยจึงถือกำเนิดขึ้น ณ บริเวณเวียงหลังวัดชัยชนะสงคราม (วัดตึก) ถนนเจริญกรุง ซึ่งปัจจุบันคือ เวียงนาครเขษม) โรงภาพยนตร์แห่งนี้มีชื่อเรียกติดปากผู้คน ในยุคนั้นว่า โรงหนังญี่ปุ่น พร้อมกับการเรียกหนังที่ฉายในโรงว่า “หนังญี่ปุ่น” ด้วย ต่อมาโรง ภาพยนตร์ถาวรแห่งนี้ ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ประดับตราแผ่นดินได้ คนไทยจึงเปลี่ยนชื่อ เรียกใหม่ว่า “โรงหนังญี่ปุ่นหลวง” (โดม สุขวงศ์ และ สวัสดิ์ สุวรรณบุษย์, 2545 : 18)

สำหรับการฉายภาพยนตร์โรงหนังญี่ปุ่นหลวงในสมัยนั้น เป็นการฉายภาพยนตร์เงียบ ดังนั้นเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินก็จะมีการบรรเลงดนตรีด้วย ถ้ามีฉากที่มีม้าวิ่ง คนอยู่หลังฉากก็จะเอากะละมังโขกกันให้มีเสียงดังคล้ายม้าวิ่ง ถ้ามีฉากเรือถูกคลื่นซัดก็จะใช้ทรายสาดลงไปแผ่นสังกะสีให้มีเสียงหนักเบาคล้ายเสียงคลื่น ในระยะแรกได้รับการตอบรับจากคนไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะเป็นของแปลกใหม่ ต่อมาเมื่อลิเกขึ้นไปแสดงสลับฉากเพื่อเป็นการเปลี่ยนทัศนียภาพและพักผ่อนอารมณ์ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับการที่ประเทศไทยมีโรงภาพยนตร์ถาวรแห่งแรก สะท้อนถึงวิถีชีวิตสังคมไทยในช่วงเวลานั้นได้ว่าคนไทยได้มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ให้เกิดเสียงประกอบภาพยนตร์ โดยใช้วัสดุและอุปกรณ์ใกล้ตัวมาดัดแปลงในขณะที่ยังมีการนำเอาลิเกมาแสดงสลับฉากการฉายภาพยนตร์ด้วย อาจจะเป็นความตั้งใจเจ้าของโรงภาพยนตร์หรือเจ้าของภาพยนตร์ที่ต้องการเอาใจผู้ชม แต่ถ้ามองอีกด้านหนึ่ง สะท้อนได้ว่า คนไทยยังมีความผูกพันกับสิ่งบันเทิงของเก่าอยู่ แม้ว่าภาพยนตร์จะกลายเป็นมหรสพชนิดใหม่ที่สอดแทรกเข้ามาให้ความบันเทิงแก่คนไทยก็ตาม

นอกจากนี้ระหว่างฉายจำเป็นต้องปิดไฟ เวลาภาพยนตร์ฉายหมดม้วนก็จะเปิดไฟเพื่อเปลี่ยนม้วนใหม่ ระหว่างหยุดพักเปลี่ยนม้วนใหม่ก็จะมีพ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขายของเดินผ่านไปมาขวักไขว่ ผู้ชมก็จะพักผ่อนกินหมากสูบบุหรี่และชากถุยลงพื้น บ้างก็ตีลูกหลานร้องไห้กระจองอแง บ้างก็กล่อมลูก เพราะพ่อแม่บางคนเอาผ้าขาวม้ามาผูกกับเก้าอี้ทำเป็นเปลให้ลูกนอนในโรงภาพยนตร์ หนุ่มสาวเด็กเล็กคุยกัน พอไฟดับพร้อมฉายม้วนใหม่ เสียงเด็กร้อง เสียงพ่อค้าแม่ค้าและเสียงอื่น ๆ ค่อยเงียบลงเปลี่ยนเป็นเสียงปรบมือผิวปากโห่ร้องยินดีแทน จำเวณีสลักฉัตร ธนะวงน้อย (2544, 17) จากปรากฏการณ์ข้างต้นสะท้อนได้ว่า แม้จะมีเทคโนโลยีจากตะวันตกเข้ามา คนไทยก็ยังคงใช้ชีวิตตามแบบวิถีชีวิตสังคมไทยได้อย่างปกติ บรรยากาศการรับชมภาพยนตร์จึงไม่ต่างจากการรับชมลิเกในช่วงเวลานั้นแต่อย่างใด

2. โรงภาพยนตร์เสียงแห่งแรก

นับตั้งแต่ประเทศไทย เริ่มมีการฉายภาพยนตร์เป็นครั้งแรกเป็นการนำเอาม้วนฟิล์มภาพยนตร์ของสองพี่น้องลูมิแอร์เข้ามาฉาย ในรูปแบบภาพยนตร์เงียบ หลังจากนั้นเป็นต้นมา มีการนำภาพยนตร์ต่างชาติเรื่องอื่น ๆ มาฉายอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเริ่มมีกลุ่มคนไทยที่สนใจสร้างภาพยนตร์ไทยเป็นของตนเองอยู่หลายกลุ่ม และพัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นภาพยนตร์ไทยเสียงเรื่องแรกในที่สุด ได้แก่เรื่อง หลงทาง โดยตระกูลวสุวัต พร้อมกับได้สร้างโรงภาพยนตร์เสียงแห่งแรกของประเทศไทย โดยใช้ชื่อว่า โรงภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ซึ่งได้นำภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวออกฉายในปีพุทธศักราช 2475 ผลปรากฏว่าได้รับการตอบรับจากผู้ชมอย่างมาก แต่ใน

ขณะเดียวกันกลับถูกโจมตีจากคนไทยบางกลุ่ม กล่าวหาว่าภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมีเนื้อหาที่เสื่อมเสียเกียรติของชาติ มีหลายฉากที่ผิดจารีตประเพณีของไทย อาทิ มีการเล่าโลมกอดจูบ พระเอกอุ้มนางรองมาป้อนอาหาร นางเอกอยู่บนเตียงห่มผ้าขนหนูผืนเดียว เป็นต้น ถึงขนาดฟ้องร้องขึ้นโรงขึ้นศาลเป็นที่กล่าวขานไปทั่วประเทศ จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงวิถีชีวิตสังคมไทยในช่วงเวลานั้นได้ว่า การรักษานวลสงวนตัวของหญิงไทยถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมไทย ดังนั้นคนไทยจึงยังไม่เปิดรับหรือยังรับไม่ได้กับวัฒนธรรมตะวันตกผ่านจากต้องห้ามในภาพยนตร์ไทยเรื่องหลงทาง

3. โรงภาพยนตร์ตามพระราชดำริของพระมหากษัตริย์

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ โปรดให้จัดสร้างโรงภาพยนตร์ “ศาลาเฉลิมกรุง” เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการเฉลิมฉลองพระนครมีอายุครบ 150 ปี ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2476 โดยมีภาพยนตร์ต่างประเทศ เรื่อง มหาภัยใต้ทะเล เข้าฉายในระบบเสียงในฟิล์มเป็นเรื่องแรก และถือเป็นจุดกำเนิดธรรมเนียมใหม่ ๆ ของโรงภาพยนตร์หลายประการด้วยกัน อาทิ การใช้เครื่องปรับอากาศ ขณะที่โรงภาพยนตร์ก่อนหน้านั้นมีแค่พัดลม การเปิดม่านเวทีด้วยระบบอัตโนมัติ การจัดที่นั่งมีหลากหลายประเภทเป็นชั้นต่าง ๆ และการจัดที่นั่งพิเศษส่วนตัวที่เรียกว่า ชั้นบ็อกซ์ โดยมีราคาบัตรเข้าชมแตกต่างกันไป เริ่มต้นแถวหน้าสุด 7 สตางค์ 12 สตางค์ 25 สตางค์ ไปจนถึง 40 สตางค์สำหรับชั้นบ็อกซ์ การเปลี่ยนแปลงรอบการฉายเป็น 2 รอบ จากเดิมโรงภาพยนตร์อื่น ๆ ฉายเพียงวันละ 1 รอบ มีการจัดรอบฉายปฐมทัศน์ หรือ กาล่าพรีเมียร์ เพื่อโปรโมทภาพยนตร์ครั้งแรกของประเทศไทย มีการแสดงดนตรีและจำอวดต่าง ๆ รวมถึงมีการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์

4. โรงภาพยนตร์ต้นกำเนิดวัฒนธรรมป๊อปคอร์น ภาพยนตร์ 3 มิติ และถาดควีนปีนแห่งการเมือง

ในปีพุทธศักราช 2492 มีโรงภาพยนตร์ไทยเกิดขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ ศาลาเฉลิมไทย ถือเป็นโรงภาพยนตร์อีกแห่งที่มีความทันสมัยในช่วงเวลานั้น ซึ่งเดิมทีถูกใช้เป็นโรงละคร และปรับเปลี่ยนมาในรูปแบบของโรงภาพยนตร์เมื่อปีพุทธศักราช 2496 สิ่งที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทยได้สร้างความใหม่ให้กับประเทศไทยด้วยการออกแบบอาคารให้ด้านนอกมีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ และมีร้านไอศกรีมหรรษาภูมิฐาน แสดงให้เห็นถึงการเปิดรับการก้าวเข้าสู่ความทันสมัยของประเทศไทยมากขึ้น ที่สำคัญโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทยถือเป็นโรงภาพยนตร์แห่งแรกของประเทศไทยที่มีการขายข้าวโพดคั่ว (Popcorn) ปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้พฤติกรรม การบริโภคอาหารในโรงภาพยนตร์ของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยซื้ออาหารแผงลอยที่

วางขายอยู่หน้าโรงภาพยนตร์ เช่น ลูกชิ้นปิ้ง ข้าวเหนียวหมูปิ้ง เปลี่ยนมาเป็นการรับประทาน ข้าวโพดคั่ว (Popcorn) แทน ในที่สุดกลายมาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในตำนานของชนมชน เคี้ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นสัญลักษณ์เคียงคู่กับโรงภาพยนตร์ไทย จนถึงปัจจุบันก็ได้รับความนิยมมากขึ้นจากผู้ชมอย่างต่อเนื่อง โรงภาพยนตร์แต่ละเครื่องก็จะผลิตข้าวโพดคั่ว (Popcorn) ให้มีหลายรสชาติมากขึ้นเพื่อเป็นการตอบสนองเอาใจของลูกค้า รวมถึงมีการออกแบบผลิตภัณฑ์บรรจุข้าวโพดคั่วให้มีความสวยงาม โดยอาศัยสัญลักษณ์หรือนำโปสเตอร์ภาพยนตร์มาสกรีนติดลงบนภาชนะใส่ข้าวโพดคั่ว โดยออกขายเป็นชุดพร้อมกับเครื่องดื่ม กลายเป็นของสะสมอีก รูปแบบหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก สามารถสร้างกำไรให้กับเจ้าของโรงภาพยนตร์อีกช่องทางหนึ่ง นอกจากรายได้จากการขายบัตรชมภาพยนตร์ ที่สำคัญทำให้เกิดกลุ่มแฟนคลับอีกหนึ่งกลุ่ม คือ กลุ่มที่ชื่นชอบเก็บสะสมชุดบ็อบคอร์นในโรงภาพยนตร์อีกด้วย

5. โรงภาพยนตร์หัวเมืองต่าง ๆ

นับจากพุทธศักราช 2500 – 2516 ประเทศไทยอยู่ในยุคเผด็จการของทหาร ที่นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติให้เจริญรุ่งเรืองตามแบบอย่างประเทศตะวันตก โดยใช้นโยบายเปลี่ยนภาคเกษตรให้เป็นภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม การนำแนวคิดพัฒนาแบบทุนนิยมตะวันตก คือ การผลิตสินค้าและบริการโดยธุรกิจเอกชน ซึ่งสามารถที่จะประกอบธุรกิจแสวงกำไรสูงสุดโดยไม่มีขีดคั่น ยิ่งธุรกิจเอกชนสามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากเท่าใด ก็ยิ่งถือว่าการพัฒนา (นันทนา กปิลกาญจน์, 2530:19) หนึ่งในนั้นคือ โครงการเร่งพัฒนาชนบท มีการสร้างสาธารณูปโภคสำคัญให้กระจายไปทั่วทั้งในเมืองและชนบท นโยบายดังกล่าวส่งผลไปถึงวงการภาพยนตร์ไทยด้วย ทำให้โรงภาพยนตร์หัวเมืองต่างจังหวัดเกิดขึ้นจำนวนมาก (โดม สุขวงศ์ และสวัสดิ์ สุวรรณพิทักษ์, 2545:13) เพราะการชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ถือเป็นการให้บริการความบันเทิงยอดนิยมในราคาถูกลงอย่างหนึ่ง รัฐจึงสนับสนุนให้ภาคเอกชนทำธุรกิจโรงภาพยนตร์หัวเมืองต่าง ๆ เพื่อสะท้อนถึงความเจริญให้คนต่างจังหวัดสามารถเข้าถึงการรับชมภาพยนตร์ได้ง่ายขึ้น จึงทำให้กิจการธุรกิจภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์ถือว่ามีความเฟื่องฟูอย่างมากในช่วงเวลานั้น ส่งผลให้เกิดวิถีชีวิตของคนไทยในชนบทเปลี่ยนแปลงไป การทำธุรกิจในต่างจังหวัดไม่ได้มีเพียงแค่ธุรกิจการเกษตรอีกต่อไป ในขณะที่การจับจ่ายใช้สอยของชาวบ้านก็ไม่ใช้มีแต่ตลาดสดใกล้บ้าน มีการเดินทางมาซื้อของหรือรับชมภาพยนตร์ในตัวเมืองมากขึ้น ไม่จำเป็นจะต้องเดินทางเข้าเมืองหลวง ช่วยสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชนรากหญ้า

6. หนังกกลางแปลง

การขยายตัวของจำนวนพลเมืองและการเข้ามาช่วยพัฒนาชนบทของสหรัฐอเมริกาพร้อมกับการเปิดยุคทุนนิยมและบริโภคนิยมในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำให้เกิดการแข่งขันในการขายสินค้าอุปโภคและบริโภค ผู้ผลิตสินค้าได้คิดค้นวิธีการขายสินค้าของตนไปสู่ผู้บริโภคทั่วประเทศ วิธีการอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จ คือ การจัดรถยนต์ฉายหนังเคลื่อนที่ นำหนังขนาด 16 มิลลิเมตรและสินค้าของตนไปฉายหนังกลางแปลงสลับกับการขายสินค้า ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ชานเมืองกรุงเทพฯไปจนถึงหมู่บ้านที่ทุรกันดารในชนบทที่ห่างไกล และเนื่องจากผู้คิดและบุกเบิกกลยุทธ์นี้ก่อน ได้แก่ผู้ผลิตสินค้ายารักษาโรค ซึ่งสามารถจัดจำหน่ายได้ดีในท้องถิ่นทุรกันดาร ชาวบ้านจึงเรียกกิจการฉายหนังแบบนี้ว่า “หนังขายยา” ความสำเร็จของหนังขายยา ทำให้มีผู้คิดทำกิจการหนังกลางแปลงในรูปแบบอื่น คือ การทำกิจการหนังเร่ ซึ่งหมายความว่านำภาพยนตร์ไปตั้ง จอฉายกลางแปลง แต่มีการล้อมรั้วผ้าหรือใบไม้ เพื่อเก็บค่าเข้าชม หลังจากนั้นปีพุทธศักราช 2521 เริ่มมีการนำธุรกิจหนังกลางแปลงเข้ามาในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานวัด งานชุมชน บางงานอาจมีการจ้างหนังกลางแปลงมาฉายมากกว่า 1 จอ ซึ่งจำนวนจอหนังที่นำมาแสดงนั้น นอกจากจะยิ่งสร้างความครึกครื้นให้กับงานแล้ว ยังถือเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความมีหน้ามีตาของเจ้าภาพอีกด้วย สะท้อนถึงค่านิยมของคนไทยในช่วงเวลานั้น จึงทำให้ยุคสมัยนั้นที่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยกำลังเฟื่องฟูและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย หนังกลางแปลงจึงกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้

7. โรงภาพยนตร์มินิเธียเตอร์

เมื่อเข้าสู่พุทธศักราช 2524 ประเทศไทยเกิดธุรกิจบันเทิงรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า ธุรกิจกิจการเคเบิลทีวีและจานดาวเทียม และธุรกิจร้านเช่าวิดีโอ จึงทำให้พฤติกรรมการรับชมภาพยนตร์ของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ต้องไปซื้อบัตรชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์เป็นการรับชมโทรทัศน์ภายในที่พักอาศัย เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายซื้อบัตรชมภาพยนตร์ หรืออาจจะเช่าวิดีโอจากร้านเช่ามารับชมภายในที่พักอาศัยด้วยเช่นกัน เพราะราคาถูกกว่าบัตรชมภาพยนตร์ในขณะเดียวกันไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปโรงภาพยนตร์ ดังนั้นโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศเริ่มที่จะสูญหายไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงภาพยนตร์ที่มีขนาดใหญ่โต จุที่นั่งได้ 800 – 1,500 คน เป็นโรงภาพยนตร์เดี่ยว (Stand alone) ฉายภาพยนตร์โดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่สร้างขึ้นอยู่ริมถนนในเมืองหลวงหรือหัวเมืองต่าง ๆ ในต่างจังหวัด ภาพยนตร์ไทยที่เคยผลิตมีจำนวนปีละร้อยกว่าเรื่องก็จำนวนลดลงเรื่อย ๆ เช่นกัน อาจกล่าวได้ว่า ช่วงเวลานั้น ถือเป็นช่วงตกต่ำของโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยอย่างแท้จริง มีโรงภาพยนตร์ต่างจังหวัดจำนวน

มากต้องปิดตัวลง หรือเปลี่ยนรูปแบบการฉายควบ 2 เรื่องสลับกัน ส่วนโรงภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อความอยู่รอด จากโรงภาพยนตร์เดี่ยวที่มีขนาดใหญ่ มาเป็นโรงภาพยนตร์ขนาดเล็กเรียกว่า “มินิเธียเตอร์” ที่แทรกตัวอยู่ตามศูนย์การค้าต่าง ๆ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนได้ว่า ในช่วงเวลานั้นสภาพเมืองที่เติบโตขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งนิยมการซื้อสินค้าและหาความบันเทิงในศูนย์การค้า ดังนั้นการที่เจ้าของโรงภาพยนตร์เดี่ยว (สแตนด์โลน) ตัดสินใจปรับเปลี่ยนโรงภาพยนตร์ของตนเองมาอยู่ในศูนย์การค้า (มินิเธียเตอร์) ไม่ใช่จุดประสงค์หลักในการตอบสนองผู้ชมสามารถเข้าใช้บริการได้อย่างสะดวก แต่น่าจะคาดหวังถึงผลพลอยได้จากผู้คนที่เข้ามาซื้อสินค้าที่ศูนย์การค้ามากกว่า โดยอาจจะแวะพักผ่อนระหว่างซื้อของในศูนย์การค้า ด้วยการชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ก่อนกลับที่พัก และนับตั้งแต่ที่โรงภาพยนตร์มินิเธียเตอร์ถือกำเนิดขึ้นในห้างสรรพสินค้า การชมภาพยนตร์จึงกลายเป็นกิจกรรมความบันเทิงที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมบริโภคอื่น ๆ ทั้งการช้อปปิ้ง การกิน อาหาร การเล่นโบว์ลิ่ง การนัดสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาว การสร้างความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ และการพักผ่อนของครอบครัว (อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล, 2563 :120)

8. โรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์

ช่วงปีพุทธศักราช 2544 ธุรกิจโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย ก็กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งหนึ่ง พร้อม ๆ กับก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลงอีกครั้งอย่างยิ่งใหญ่จากเดิมที่เรียกว่า มินิเธียเตอร์ เป็นโรงภาพยนตร์ขนาดเล็ก ๆ ในห้างสรรพสินค้า มาเป็นรูปแบบ “มัลติเพล็กซ์” คือโรงภาพยนตร์ที่ครบวงจรที่มีตั้งแต่ 6 โรงขึ้นไปในบริเวณเดียวกัน มีระบบอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชมอย่างเต็มที่ อาทิ การจองตั๋วผ่านระบบคอมพิวเตอร์, ระบบการฉาย ภาพ เสียง ที่ทันสมัย และเป็นเลิศ มีห้องฉายเดียวกันทุกโรงภาพยนตร์ ซึ่งสามารถฉายภาพยนตร์ได้ด้วยคน ๆ เดียวผ่านการควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์, องค์ประกอบภายนอกโรงภาพยนตร์จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ครบครัน มีร้านค้าหลายรูปแบบ ร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้งที่ทันสมัย เอกลักษณะสำคัญของโรงภาพยนตร์ประเภทนี้ คือการก่อสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นโรงภาพยนตร์อย่างแท้จริง ไม่ใช่การดัดแปลงอาคารประเภทอื่นมาเป็นโรงหนังอย่างอดีตที่เคยทำกันมา

โรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์ ถือกำเนิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับในประเทศไทย โรงภาพยนตร์ในรูปแบบ มัลติเพล็กซ์ เปิดให้บริการเป็นแห่งแรกและครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2537 มีชื่อเรียกว่า โรงภาพยนตร์อีจีวี (EGV มีชื่อย่อมาจาก Entertain Golden Village) บางแค 10 โรงภาพยนตร์ขนาดใหญ่ 10 โรง มีที่นั่งรองรับผู้ชมได้ถึง 2044 ที่นั่ง อยู่ในห้างสรรพสินค้าซีคอน บางแค กรุงเทพฯ และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยก็มี โรงภาพยนตร์รูปแบบมัลติเพล็กซ์เกิดขึ้นมากมาย และมีการขยายสาขาไปตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ในต่างจังหวัดจนถึงปัจจุบันนี้ จากปรากฏการณ์ดังกล่าว วิสูตร พูลวรลักษณ์ (อ้างถึงใน ผู้จัดการ,2537) ได้กล่าวไว้ว่า โรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์ จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชมภาพยนตร์ของคนไทยหลาย ๆ อย่าง เช่น เดินทางมาแห่งเดียวแต่มีภาพยนตร์ให้เลือกรับชมหลาย ๆ เรื่อง มีรอบฉายมากขึ้นกว่าเดิม จากเดิมในแต่ละวันมีเพียง 4 รอบเท่านั้น รวมถึงการขยายตัวของโรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์ออกไปแถบชานเมืองมากขึ้นจะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
